

לוי מן: מלחמת ששת הימים

במלחמת ששת הימים היה לוי מן מפקד גדוד חרמ"ש (חיל רגלים משוריין) בחטיבה 45, שלחמה בצפון השומרון ובצפון רמת הגולן.

בפרוץ המלחמה הטיל מפקד האוגדה, אלוף אלעד פלד, על החטיבה להשמיד מיידית את תותחי הלונג-טום שהיו בעמק דותן והפגיו את שדה התעופה ברמת-דוד. החטיבה תקפה בשני מאמצים – כוח חטיבתי עיקרי בפיקוד המח"ט משה (בריל) בר-כוכבא שנע על הציר הצפוני מגינין; וכוח משני בפיקוד לוי מן בהרכב גדוד מתוגבר שנע לעמק דותן מדרומו.

היציאה לתקיפה הגדודית על הכפר יעבד החלה בלילה בסיוע טנקים, ארטילריה ומרגמות כבדות. בתנועה לכיבוש המוצב הקדומני עלה הכוח על שדה מוקשים שהונח בחופזה על-ידי החיילים הירדניים במקום ולא סומן. הפלוגה שנעה בכביש לכפר תקפה את המוצב וכבשה אותו. תהליך חילוץ הפלוגה מתוך שדה המוקשים נמשך זמן רב ונעשה בסיוע מחלקת ההנדסה החטיבתית. עם שחר החלה ההתקפה הגדודית על מתחם יעבד, ובשעה 09:30 נכבש הכפר במלואו וכוחות הגדוד התארגנו על גבעות החולשות על עמק דותן.

בתנועת הכוח החטיבתי לעבר עמק דותן הוא נתקל בסוללת תותחי הלונג-טום והשתלט עליה, ועד אור הבוקר בשישה ביוני נכבשה גינין. בערב קיבל הגדוד של לוי פקודה ממפקד האוגדה לנוע עצמאית לעבר שכס, תחת פיקוד האוגדה בציר עראבה – סילת א-דהר – סבסטיה – דיר-שרף – שכס, ובבוקר למחרת יצא הגדוד למשימתו. כיבוש עראבה היה קל יחסית, ובהתקדמות דרומה ניהלו פלוגות הגדוד קרבות לכיבוש הכפר ענזה ומשטרת סנור.

הכוח הירדני נסוג ממשטרת סנור בעקבות הלחץ הגדודי והסיוע האווירי שהפעיל לוי מן באמצעות הרשת האוגדתית. פלוגות הגדוד המשיכו לנוע בציר התלול שמתפתל בעלייה לסילת א-דהר, תוך חילופי אש עם טנקים ירדניים שהסתתרו בינות לעצי הזית במדרונות ההרריים. עם הכרעת הטנקים הירדניים וההשתלטות על מוצבי סילת א-דהר, נערך הגדוד להתארגנות לילית בפסגת הרכס. עם בוקר נקרא הגדוד להתקדם לכיוון שכס בתנועה מבוקרת עם כוחות סיור וטנקים קדומניים. באזור דיר-שרף זוהו 26 טנקים ירדניים פרוסים במטע הזיתים, אולם התברר שהיו נטושים. הגדוד נכנס למבואותיה המערביים של שכס ושם נפגש לוי מן עם גבעולי, סגן מפקד חטיבה 37, שכבשה את העיר. בשכס קיבל הגדוד פקודה מהאוגדה להצטרף לכוחות חטיבתו במרחב גשר דמיה על נהר הירדן. לאחר שהייה קצרה והתארגנות קיבלה החטיבה פקודה לנוע צפונה על זחלים לגזרת סוריה.

הגדוד נע צפונה לחניית לילה בקרבת קיבוץ יזרעאל, ולמחרת המשיך במסעו חרף עומסי התנועה הקשים וחסימות הכבישים באצבע הגליל. משימות הגדוד היו לכבוש את 'גבעת האם', זעורה, כפר פיט והכפר הדרוזי מסעדה בצפון רמת הגולן. עם השלמת ההשתלטות על היעדים נערך הגדוד בערב שבת, 10 ביוני, לחנייה לילית במסעדה. בבוקר שבת, 11 ביוני, קיבלה החטיבה פקודה להרחיב את השליטה הישראלית ברמת הגולן לכיוון מזרח. גדוד 74, בפיקוד צבי רם, כבש את מגידל-שמש וגדוד 25 בפיקוד לוי כבש את בוקעתה, ג'ת, אחמדיה והגבעות השולטות על ג'בעה. הגדוד נדרש להתייבב בדחיפות רבה על הרכסים השולטים במרחב שמצפון לקוניטרה ולהפגין נוכחות ישראלית פיזית בשטח. כל צוות זחלים קיבל פקודה פרטנית באיזה תל ובאיזו נקודת ציון עליו להתייבב. כאשר התקבלה ההוראה לעצור ולהיערך במוצבים הקדמיים הגדוד היה פרוס למלוא רוחב הגזרה לקראת בואם של משקיפי האו"ם. עם הגעת קציני האו"ם יצא לוי לסמן איתם את הגבול בין ישראל לסוריה על קו התלים כפי שהוא קיים עד היום (חוץ מתיקוני הגבול הקלים בקוניטרה שנעשו בעקבות הסכמי ההפרדה לאחר מלחמת יום הכיפורים). קו הגבול שהגדוד תפס אפשר לכוחות צה"ל להיערך לקרב המגננה במלחמת יום הכיפורים מול המתקפה הסורית בעמק הבכא. במלחמת ששת הימים שכל הגדוד 12 חללים, ו-41 לוחמים נפצעו בקרבות.

במסדר הניצחון לאחר המלחמה הוענק לגדוד ציון לשבח על מבצעו במלחמת ששת הימים:

מפקדת החטיבה
לשכת המח"ט

ו' בחשוון תשכ"ח
9 בנובמבר 1967

ציון לשבח

הנני לציין לשבח את גדוד חרמ"ש 25 בפיקודו של סא"ל לוי מן על לחימה למופת ודבקות במשימה.

להלן תיאור המעשה :

גדוד 25 בתנועתו ליעבד עם חשיכה התקדם בתנופה בנתיב קשה ביותר בשטח הררי תוך התגברות תוקפנית על כוחות השהיה של האויב אשר היו מורכבים משישה תול"רים, גיפי סיור עם מקלע 0.5 וכוחות חי"ר ניידים אשר הסתייעו באש ארטילרית. בהתקדמותו אל מתחם יעבד אשר היה מוחזק על-ידי מסגרת גדודית התגבר הגדוד על שדות מיקוש ומכשולי קרקע וכוחות האויב אשר חיפו על מכשולים אלה. הגדוד התקדם לכיוון שכס תוך השמדת כוחות חי"ר ושריון על האויב בתוקפנות וביעילות. הגדוד בלחימתו הביא לביטוי מקסימלי את אמצעי הסיוע הגדודיים, כל זאת עשה הגדוד למרות האבידות הקשות בכוח אדם ורכב אשר הסתכמו ב-12 הרוגים ו-41 פצועים.

משה בר-כוכבא, אלי"מ
מפקד החטיבה

מתוך ברכה שכתב אריה בן-גוריון ללוי :

י"א בטבת התשנ"ז, 21.12.1996

לחבר, לוחם, אבא וסבא,
לוי מן בן ה-70 –

[...]

יש לי ממך זיכרון חריף ומיוחד, לוי כמגיד במלחמת ששת הימים.

מה פתאום? מה לי, לך ולמלחמה ההיא?

היה זה בראשית מלחמת ששת הימים, ואני במכוניתו של עזריה ושנינו מעפילים למחניים שילדיה כולם – במקלטים כי הסורים מרעישים מעמדותיהם בגולן, והם מרעישים אותנו. אנו על הכביש המתפתל מגינוסר לראש-פינה ולוי בראש יחידת טנקים מוזעק מגינין לגליל העליון. אנו מפנים דרך לטנקים וחונים בשולי הכביש. והנה הרעשה! הסורים מטווחים בבהירות לאור שמש הבוקר ממזרח למערב אל שיירת הטנקים הארוכה המעפילה. אבל ההרעשה מחייבת גם את המפקד, לוי מן, לנטוש את הטנק ולחפש מחסה בין הסלעים שבצדי הכביש. אכן, לוי מן בקנה מידה 1:1, עם החגור הצבאי, דומני עם כאפייה לצוואר וגם עם אבק דרכים מאז... פעם ראשונה אחי, שנתקלתי באש חיה, פה, קרוב. בין הטנקים, ופוגש בלוי מן: מסתכל בפניך מקרוב. קרוב מאוד: איזה פנים! מאובקות ואבק שרשראות הטנקים דבוק ומרוח על הטופוגרפיה של הפנים: עיניים אדומות, מאובקות בפנינות שתי העיניים, כמו עציץ אנושי חי. האוזניים בית-הקליטה – קח גרעין – זרע משדה הבר ושתול! – ייקלט! אין קמטים על המצח. כל הקמטים התמלאו באדמת אבק, ומבעד למסכת אדם טבעית זאת הרהרתי: פנים כאלה לא ראיתי מימי (גם לא בשיטוטי במדבריות יהודה): אדם ואדמה, טנק ומלחמה – אחדות כאן על הכביש הגלילי, ואני בינותם – חי. מחפש מחסה מאחורי סלע גלילי עם המפקד ועמיתיו. תמונה אמיתית, סוריאליסטית.

לחצתי את ידך בחום, ואתה ושיירת הלוחמים הארוכה נעלמתם במרחקים אל הגולן הסורי.

חזק, לוי!

[...]

בלחיצת יד חברית,

אריה בן-גוריון